

Grand Board of Appeal υπόθ. GEORGE ORWELL, R 2248/2019-G

Διατάξεις: άρθρο 7 παρ. 1 στοιχ. β' και γ' Κανονισμού 2017/1001

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΩΣ ΣΗΜΑΤΩΝ. ΟΝΟΜΑΤΑ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΑ. ΈΛΛΕΙΨΗ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ. Το Συμβούλιο Προσφυγών του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας ερευνήσε αν το όνομα του συγγραφέα George Orwell μπορεί να καταχωρισθεί ως σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για προϊόντα όπως εκδόσεις, λογοτεχνία, ψηφιακό περιεχόμενο, και εν γένει προϊόντα που περιέχουν πολιτιστικό περιεχόμενο ή για πολιτιστικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες. Με την απόφασή του λύθηκε το θέμα της δυνατότητας καταχώρισης διάσημων ονομάτων για τα εν λόγω προϊόντα, καθώς στο παρελθόν τα δικαιοδοτικά όργανα του EUIPO είχαν εκδώσει αντίθετες μεταξύ τους αποφάσεις. Βάση της περιγραφικότητας θεωρήθηκε η υποδήλωση του αντικείμενου - περιεχομένου (subject matter) των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών.

Βλ. το πλήρες κείμενο της απόφασης στην αγγλική γλώσσα στην Qualex.

Παρατηρήσεις

Απόφαση R 2248/2019-G του Grand Board of Appeal στην υπόθεση GEORGE ORWELL: Είναι δυνατή η καταχώριση ονομάτων διάσημων φυσικών προσώπων ως σημάτων;

I. Διαδικαστικό Ιστορικό

Με την απόφασή του στην υπόθεση GEORGE ORWELL (R 2248/2019-G), το Συμβούλιο Προσφυγών σε Μείζονα Σύνοψη (Grand Board of Appeal) του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας εξέτασε κατά πόσον το όνομα του διάσημου συγγραφέα George Orwell μπορεί να καταχωρισθεί ως σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για προϊόντα όπως βιβλία, περιοδικά, ταινίες, DVDs, CD-Roms και εν γένει προϊόντα που ενσωματώνουν περιεχόμενο, και δη πολιτιστικό, καθώς και για πολιτιστικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες. Με την απόφαση αυτή δόθηκε απάντηση στο ζήτημα της δυνατότητας καταχώρισης διάσημων ονομάτων για τα εν λόγω προϊόντα, για το οποίο δικαιοδοτικά όργανα του EUIPO είχαν εκδώσει κατά το παρελθόν αντικρουόμενες μεταξύ τους αποφάσεις. Το σήμα θεωρήθηκε περιγραφικό ως δηλούν το αντικείμενο-περιεχόμενο (subject matter) των προκείμενων προϊόντων και υπηρεσιών.

Η δήλωση λεκτικού σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής: «E.E.») το οποίο συνίστατο αποκλειστικά στο ονοματεπώνυμο «GEORGE ORWELL» που κατατέθηκε από την κληρονομία της αποβιώσασας Sonia Brownell Orwell, συζύγου του George Orwell, διά του διαχειριστή αυτής (The Estate of the Late Sonia Brownell Orwell, και εφεξής «η Αιτούσα») απερρίφθη αρχικώς από τον Εξεταστή του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας (εφεξής: «EUIPO» ή «το Γραφείο»), ο οποίος ήταν αρμόδιος για την εξέταση των δηλώσεων σημάτων για τυχόν πρόσκρουσή τους με απόλυτους λόγους απαραδέκτου¹, με απόφασή του (εφεξής: «Απόφαση του Εξεταστή»), βάσει των διατάξεων του άρθρου 7 παράγραφος 1 στοιχείο γ' (περιγραφικότητα) και στοιχείο β' (έλλειψη διακριτικής ικανότητας) του Κανονισμού 2017/1001 για το Σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής: «ΚΣΕΕ»). Συγκεκριμένα, ο Εξεταστής έκρινε ότι το οικείο κοινό επρόκειτο να αντιληφθεί το επίμαχο σήμα πρωτίστως ως αναφορά στον φημισμένο συγγραφέα, το έργο και τις ιδέες του ως το αντικείμενο - περιεχόμενο (subject matter) των επίμαχων προϊόντων και υπηρεσιών, και όχι ως ένδειξη εμπορικής προέλευσης. Για την κρίση του αυτή, στηρίχθηκε ιδίως στην απόφαση SIBELIUS² (R 2382/2017-2) του Συμ-

1. Ήτοι για τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 7 παρ. 1 στοιχεία α)-ιγ) του ΚΣΕΕ.

2. Απόφαση του Δεύτερου Τμήματος Προσφυγών της 15^{ης} Μαΐου 2018, στην υπόθεση υπ' αριθμ. R2382/2017-2.

βουλίου Προσφυγών του EUIPO (εφεξής: «BoA»), η οποία αφορούσε δήλωση σήματος που περιείχε το επώνυμο του γνωστού Φινλανδού συνθέτη. Περαιτέρω, υποστήριξε ότι η αντίθετη νομολογία του BoA στην υπόθεση του σήματος «Le journal d' Anne Frank»³ (R2401/2014-4) την οποία είχε επικαλεστεί η Αιτούσα, δεν μπορούσε αναλογικά να εφαρμοστεί και στην παρούσα υπόθεση, με το επιχείρημα ότι στην πρώτη περίπτωση επρόκειτο για το σήμα που περιείχε το όνομα μίας συγγραφέως με ένα και μόνο, διάσημο, αυτοβιογραφικό έργο, ενώ στην περίπτωση του George Orwell, πρόκειται για έναν διάσημο και πολυγραφώτατο δημιουργό, με δύο κύρια και πασίγνωστα έργα, το «1894» και την «Φάρμα των Ζώων».

Κατόπιν προσφυγής που ασκήθηκε από την Αιτούσα, εκδόθηκε ενδιάμεση απόφαση του BoA, η οποία, αναγνωρίζοντας ότι η συγκεκριμένη υπόθεση θίγει ζητήματα σπουδαίου ενδιαφέροντος αλλά και ότι υπάρχει αντιφατική νομολογία του Γραφείου, παρέπεμψε την υπόθεση στο Συμβούλιο Προσφυγών σε Μείζονα Σύνθεση (εφεξής: «το GBoA»).

Ενώπιον της Μείζονος πλέον Σύνθεσης του Τμήματος Προσφυγών, η Αιτούσα υποστήριξε ότι το όνομα του συγγραφέα χρησιμοποιείται κατά τρόπο που οι καταναλωτές μπορούν να το συνδέσουν με μία και μόνο πηγή, συνδεόμενη με την Αιτούσα. Αναφέρθηκε, δε, ξανά στην απόφαση του σήματος «Le journal d' Anne Frank» ως όμοια με την προκείμενη, και στην SIBELIUS ως ανόμοια, αλλά και στην ύπαρξη πληθώρας καταχωρίσεων σημάτων στο μητρώο που φέρουν ονόματα διάσημων δημιουργών.

Στην υπόθεση είχε υποβάλλει Παρατηρήσεις Τρίτων (Third Party Observations) και η INTA (παγκόσμια μη κερδοσκοπική ένωση δικαιούχων εμπορικών σημάτων και επαγγελματιών του κλάδου της διανοητικής ιδιοκτησίας). Υποστήριξε ότι τα ονόματα διάσημων προσώπων δεν πρέπει να υπόκεινται σε αυστηρότερη μεταχείριση σε σχέση με τα λοιπά σήματα. Όσον αφορά στον περιγραφικό χαρακτήρα του υπό κρίση σήματος, ισχυρίστηκε ότι ένα όνομα από την φύση του υποδηλώνει ένα πρόσωπο, και όχι προϊόντα, και ότι με βάση την προσέγγιση που υιοθετεί ο Εξεταστής, οποιαδήποτε λέξη που φέρει την οποιαδήποτε σημασία, θα μπορούσε να θεωρηθεί περιγραφική, ως υποδηλούσα το περιεχόμενο κάποιου βιβλίου, ταινίας, πολιτιστικής δραστηριότητας κλπ.

Επιπλέον, το κριτήριο του αντικειμένου-περιεχομένου (subject matter) πρέπει, κατά την INTA, να εφαρμόζεται συσταλτικά. Το επιχείρημα ότι το σήμα περιγράφει το περιεχόμενο επειδή τα προϊόντα μπορεί κανείς να θεωρήσει ότι είναι «από» ή «για» (by or about) τον George Orwell, δεν ευσταθεί. Η INTA επισήμανε, μάλιστα, ότι το κοινό μπορεί να αναγνωρίσει το όνομα του συγγραφέα ως ένδειξη προέλευσης από μια συγκεκριμένη πηγή. Τέ-

λος, υπενθύμισε ότι η καταχώριση του σήματος αυτού δεν πρόκειται να εμποδίσει την καλόπιστη περιγραφική χρήση από τρίτους, καθώς αυτή διασφαλίζεται μέσω της πρόβλεψης του άρθρου 14 του ΚΣΕΕ⁴.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του GBoA, σε μία σπάνια διαδικαστική τακτική, υπεβλήθησαν ερωτήματα και στον Εκτελεστικό Διευθυντή του EUIPO. Ο τελευταίος συντάχθηκε με τη θέση ότι τα ονόματα συγγραφέων μπορούν να θεωρηθούν ως περιγραφικά προϊόντων όπως τα βιβλία, εφόσον γίνονται αντιληπτά από το οικείο κοινό ως περιγραφή του περιεχομένου τους. Προέβη, περαιτέρω, σε διάκριση μεταξύ των διαφορετικών λειτουργιών που μπορεί να επιτελεί ένα όνομα σε σχέση με προϊόντα όπως τα βιβλία. Έτσι, ένα όνομα μπορεί να αποτελεί α) τον τίτλο που προσδιορίζει το ίδιο το έργο, β) τον συγγραφέα που προσδιορίζει την καλλιτεχνική προέλευση του έργου, αλλά και γ) τον εκδότη που προσδιορίζει την εμπορική προέλευσή του. Όπως διευκρινίζει, η τελευταία είναι και αυτή η οποία προστατεύεται από το δίκαιο των σημάτων. Μάλιστα, πρότεινε τη συνεκτίμηση παραγόντων για τη συναγωγή συμπεράσματος περί περιγραφικότητας του ονόματος του δημιουργού, όπως, για παράδειγμα, η φήμη, η ένταξη των έργων του σε σχολικά προγράμματα, η ύπαρξη παραγώγων του επωνύμου του επιθετικών προσδιορισμών (π.χ. «οργουελικός», στα αγγλικά: «Orwellian») και η πραγματικότητα της αγοράς. Σημείωσε, επίσης, ότι η λήξη της προστασίας των έργων ενός δημιουργού από το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, στο μέτρο που μπορεί να επιδράσει στη συνείδηση των καταναλωτών είναι ένας ακόμα παράγοντας που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη.

Ενόψει των ως άνω, και αφού το GBoA εξέτασε τις Παρατηρήσεις κάθε μέρους, επιβεβαίωσε καταρχάς, όπως έχει παγιώς νομολογηθεί και διατυπωθεί και στις ίδιες τις Κατευθυντήριες Οδηγίες (Guidelines) του EUIPO⁵, ότι η έννοια των «άλλων χαρακτηριστικών» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο γ⁶ καθιστά τον κατάλογο των περιγραφικών στοιχείων (στοιχεία δηλωτικά του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού,

3. Απόφαση του Τέταρτου Τμήματος Προσφυγών της 31^{ης} Αυγούστου 2015, στην υπόθεση υπ' αριθμ. R2401/2014-4.

4. «1. Το σήμα της ΕΕ δεν παρέχει στο δικαιούχο το δικαίωμα να απαγορεύει σε τρίτο να χρησιμοποιεί στις εμπορικές συναλλαγές: [...] β) σημεία ή ενδείξεις που δεν έχουν διακριτικό χαρακτήρα ή αφορούν το είδος, την ποιότητα, την ποσότητα, τον προορισμό, την αξία, τη γεωγραφική προέλευση, τον χρόνο παραγωγής των προϊόντων ή παροχής της υπηρεσίας ή άλλα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών».

5. Κατευθυντήριες γραμμές για τα σήματα, Μέρος Β Εξέταση, Τμήμα 4 Απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου, Κεφάλαιο 4 Περιγραφικά σήματα [Άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ΚΣΕΕ], 1 Γενικές Παρατηρήσεις, 1.2 Χαρακτηριστικά αναφερόμενα στο άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του ΚΣΕΕ.

6. «Δεν γίνονται δεκτά για καταχώριση [...] τα σήματα που αποτελούνται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν, στο εμπόριο, προς δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας.»

της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου) μη εξαντλητικό αλλά ενδεικτικό, εμπεριέχοντας και το στοιχείο του αντικειμένου-περιεχομένου (subject matter) των επίμαχων προϊόντων και των υπηρεσιών. Έκρινε έτσι ότι, όταν οι καταναλωτές έρθουν σε επαφή με το επίμαχο σήμα, θα το αντιληφθούν ως υποδηλωτικό του θέματος, το οποίο πραγματεύονται τα εκάστοτε βιβλία, περιοδικά, ταινίες, DVDs, CD-ROMs ή πολιτιστικές δραστηριότητες, εκπαιδευτικές υπηρεσίες κλπ. Προς τεκμηρίωση αυτού, παρέθεσε αποφάσεις του EUIPO αλλά και του ΓΔΕΕ, ενώ δικαιολόγησε την διαφοροποίησή του από τα συμπεράσματα της απόφασης επί του σήματος «Le journal d'Anne Frank»⁷, με τα ίδια επιχειρήματα, τα οποία είχε χρησιμοποιήσει και ο Εξεταστής. Μάλιστα, δεδομένου ότι η νομολογία που παρέθεσε θέτει ως κριτήριο για την περιγραφικότητα το να υφίσταται στο μυαλό των καταναλωτών άμεσος σύνδεσμος μεταξύ του σήματος και ενός χαρακτηριστικού ενός προϊόντος ή μίας υπηρεσίας, στήριξε την ύπαρξη της προϋπόθεσης αυτής εν προκειμένω στη φήμη του ονόματος του George Orwell, το οποίο και αποτελεί καθαυτό το επίμαχο σήμα. Υιοθέτησε, δε, τα κριτήρια που έθεσε ο Εκτελεστικός Διευθυντής και περιεγράφηκαν παραπάνω, ενώ κατέληξε ότι η ευρεία και διαχρονική φήμη του ονόματος ενός δημιουργού, το καθιστά ακόμα πιο περιγραφικό σε σχέση με προϊόντα και υπηρεσίες που φέρουν εξ ορισμού τους κάποιο περιεχόμενο και που σχετίζονται με τον πολιτισμό.

Κατόπιν της κατάφασης περιγραφικότητας, το συμπέρασμα περί έλλειψης διακριτικού χαρακτήρα θεμελιώθηκε με αυτοτελή αιτιολογία από το GBoA που στηρίχθηκε στην αδυναμία του σήματος να συνδεθεί στο μυαλό των οικείων καταναλωτών με κάποια συγκεκριμένη εμπορική πηγή.

Έτσι, το GBoA κατέληξε τελικώς στην άρνηση καταχώρισης της δήλωσης του σήματος για τα ορισμένα (την πλειοψηφία) από τα επίμαχα προϊόντα στις Κλάσεις 9, 16 και τις υπηρεσίες στην Κλάση 41, επικυρώνοντας εν μέρει την απόφαση του Εξεταστή (κάνοντας δεκτό το σήμα για προϊόντα και υπηρεσίες σε άλλες κλάσεις) και απορρίπτοντας την προσφυγή της Αιτούσας και ήδη Προσφεύγουσας στο σύνολό της.

Αναλυτικά τα βήματα της διαδικασίας είχαν ως εξής:

Στις 6 Μαρτίου 2018, η Αιτούσα προχώρησε σε κατάθεση της υπ' αριθμ. 17869417 αίτησης για σήμα της Ε.Ε. με τη λεκτική ένδειξη «GEORGE ORWELL», προς διάκριση προϊόντων στις Κλάσεις 9, 16 και 28 και υπηρεσιών στην Κλάση 41.

Στις 28 Μαρτίου 2018, ο Εξεταστής, ήγειρε κάποιες αρχικές αντιρρήσεις κατά του ως άνω σήματος για μέρος των προϊόντων και υπηρεσιών επί τη βάση των προβλέψεων του άρθρου 7 παράγραφος 1 στοιχεία β' και γ', και του άρθρου 7 παράγραφος 2 του ΚΣΕΕ, ήτοι για λόγους περιγραφικότητας και έλλειψης διακριτικού χαρακτήρα.

Η τελική απόφαση του Εξεταστή εξεδόθη στις 2 Αυγούστου 2019 και απέρριπτε την επίμαχη δήλωση, δυνάμει των ως άνω άρθρων για μέρος των προϊόντων και των υπηρεσιών που είχαν αρχικώς κατατεθεί και αφορούσαν, μεταξύ άλλων, προϊόντα που ενσωμάτωναν περιεχόμενο, όπως DVDs, CD-ROMs, ταινίες, βιβλία, περιοδικά, καθώς και πολιτιστικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

Κατόπιν, η Αιτούσα άσκησε προσφυγή κατά της Απόφασης του Εξεταστή ενώπιον του Τμήματος Προσφυγών του Γραφείου στις 2 Οκτωβρίου 2019. Με την ενδιάμεση απόφαση της 2^{ας} Ιουλίου 2020, το Πέμπτο Τμήμα Προσφυγών παρέπεμψε την υπόθεση στο GBoA, σημειώνοντας ότι το Γραφείο και τα Τμήματα Προσφυγών του είχαν εκδώσει αντικρουόμενες μεταξύ τους αποφάσεις αναφορικά με τη δυνατότητα καταχώρισης ονομάτων διάσημων προσώπων για προϊόντα και υπηρεσίες στις επίμαχες Κλάσεις 9, 16 και 41.

Έτσι, στις 22 Ιουλίου 2024, το GBoA κάλεσε τον Εκτελεστικό Διευθυντή να υποβάλει Παρατηρήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 29 του Κανονισμού Διαδικασίας του Εμπορικού Σήματος της ΕΕ, επί ερωτημάτων που προέκυψαν κατά την διαδικασία. Ο Εκτελεστικός Διευθυντής του EUIPO υπέβαλε παρατηρήσεις στις 19 Φεβρουαρίου 2025, υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι η φήμη ενός συγγραφέα, καθώς και το γεγονός ότι ο ίδιος ή τα έργα του ενδέχεται να αποτελούν μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός κράτους μέλους ή της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, συγκαταλέγονται στα διάφορα πραγματικά δεδομένα που δύνανται να επιδράσουν στην αντίληψη των καταναλωτών για ένα σήμα. Επομένως, παρόλο που μπορεί να είναι κρίσιμα στην εξέταση που στηρίζεται στο άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχεία β' και γ' του ΚΣΕΕ, δεν αποτελούν καθαυτά βάση για την προβολή αντίρρησης.

Από την πλευρά της, η Αιτούσα, υποστήριξε ότι το όνομα ενός συγγραφέα είναι από τη φύση του διακριτικό και λειτουργεί ως εγγύηση ποιότητας που επιτρέπει στο κοινό να διακρίνει και να επιλέγει τα έργα ενός συγκεκριμένου δημιουργού από εκείνα κάποιου άλλου. Αναφερόμενη, μάλιστα, στην υπόθεση του σήματος «Le journal d'Anne Frank»⁸, σημείωσε ότι η μεγάλη φήμη κάποιου προσώπου, όπως εκείνη του Orwell, δεν πρέπει να λειτουργεί εν είδει τιμωρίας στο δικαίω των σημάτων, αλλά απλώς ενισχυτικά ως προς τη σύνδεση του ονόματος αυτού με τη νόμιμη κληρονομία του, καθώς ο διαχειριστής αυτής, και μάλιστα στα πλαίσια της διαχείρισής του, δικαιούται να ελέγχει την εμπορική χρήση του ονόματος φυσικού προσώπου και ταυτόχρονα δημιουργού.

Κατόπιν τούτων, στις 19 Δεκεμβρίου 2025, το GBoA εξέδωσε την Απόφασή του, με την οποία επικύρωσε την κρίση του Εξεταστή να μην προχωρήσει το σημείο «GEORGE ORWELL» σε καταχώριση για τα επίμαχα προϊόντα στις Κλάσεις 9 και 16, και υπηρεσίες στην Κλάση 41, με το σκε-

7. Βλ. υποσημείωση 3.

8. Βλ. υποσημείωση 3.

πτικό ομοιάζουν με εκείνο του Εξεταστή. Σύμφωνα, δηλαδή, με την κρίση του GBoA, το σημείο είναι περιγραφικό του περιεχομένου των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών και άρα σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο β' του ΚΣΕΕ, και ταυτόχρονα δεν μπορεί να γίνει αντιληπτό ως ένδειξη εμπορικής πηγής, επομένως στερείται και διακριτικού χαρακτήρα, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο γ' του ΚΣΕΕ. Ως εκ τούτου, απέρριψε την προσφυγή στο σύνολό της.

Κατά της Απόφασης GBoA έχει ήδη ασκηθεί Προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΓΔΕΕ») και εκκρεμεί η έκδοση απόφασης.

II. Τα νομικά ζητήματα ενώπιον του GBoA

Το GBoA εξέτασε το κατά πόσο το επίμαχο σήμα προσκρούει σε κάποια από τις διατάξεις που θεσπίζουν λόγους απόλυτου απαραδέκτου, ενώ επικέντρωσε κυρίως την ανάλυσή του στους λόγους εκείνους για τους οποίους είχε θεωρήσει και ο Εξεταστής ότι η δήλωση πρέπει να απορριφθεί και για την πλημμελή εφαρμογή των οποίων ασκήθηκε η προσφυγή της Αιτούσας, ήτοι:

α. του άρθρου 7 παράγραφος 1 στοιχείο γ' του ΚΣΕΕ, το οποίο προβλέπει ότι δεν γίνονται δεκτά για καταχώριση «*τα σήματα που αποτελούνται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν, στο εμπόριο, προς δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προσορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας*», και

β. του άρθρου 7 παράγραφος 1 στοιχείο β' του ΚΣΕΕ, το οποίο προβλέπει ότι δεν γίνονται δεκτά για καταχώριση «*τα σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα*».

III. Η συλλογιστική της απόφασης του GBoA

Το GBoA προτού περάσει στην ανάλυση των δύο ως άνω άρθρων, προέβη σε κάποιες προκαταρκτικές παρατηρήσεις και παραδοχές.

Όρισε, κατ' αρχάς, το οικείο κοινό ως τους καταναλωτές της Μάλτας και της Ιρλανδίας, οι οποίες είναι και οι μόνες χώρες της ΕΕ με επίσημη γλώσσα τους τα αγγλικά. Ωστόσο, πέραν του επιχειρήματος της γλωσσικής συνάφειας (το όνομα George Orwell είναι ένα αγγλικό όνομα) εισήγαγε και ένα πρωτότυπο κριτήριο που συνδέεται με την εθνικότητα του συγγραφέα – εν προκειμένω βρετανική – τονίζοντας τους ιστορικούς και πολιτιστικούς δεσμούς που συνδέουν το Ηνωμένο Βασίλειο, με την Ιρλανδία και την Μάλτα.

Δέχτηκε, δε, ότι το σήμα θα γίνει απολύτως αντιληπτό από το οικείο κοινό ως το όνομα του διάσημου συγγραφέα George Orwell.

Περαιτέρω, προέβη σε μία ενδιαφέρουσα διευκρίνιση αναφορικά με τη σχέση δικαίου σμάτων και δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας. Συμφώνησε, το πρώτον, με

την παραδοχή της ίδιας της Αιτούσας πως το γεγονός ότι πνευματικά έργα του George Orwell έχαιραν ακόμα προστασίας στην ΕΕ κατά τον χρόνο κατάθεσης της επίμαχης δήλωσης, δεν μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για την καταχώριση. Ταυτόχρονα, όμως, τόνισε ότι ένα τέτοιο δεδομένο δεν μπορεί να θεωρηθεί ένας αυτοτελώς επαρκής λόγος για να περιαφεί το όνομα του δημιουργού την προστασία του σήματος. Ακόμη, όπως υπογράμμισε, η προστασία από το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, η οποία στην περίπτωση του Orwell έληξε για την εδαφική επικράτεια της Ε.Ε. το 2020, αφορά τα έργα του καθαυτά και όχι το όνομα του συγγραφέα. Συντάχθηκε, έτσι, με την άποψη τόσο του Εξεταστή, όσο και του Εκτελεστικού Διευθυντή ότι η τυχόν προστασία ή μη έργων ενός δημιουργού από το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ένας παράγοντας που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν μεταξύ άλλων, χωρίς όμως να είναι ο αποφασιστικός.

Κατόπιν των ως άνω αρχικών παρατηρήσεών του, το GBoA προχώρησε στην εξέταση, σε πρώτο στάδιο, της περιγραφικότητας της επίμαχης ένδειξης, υπό το πρίσμα του άρθρου 7 παράγραφος 1 στοιχείο γ' του ΚΣΕΕ. Όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα της διάταξης, εφόσον ένα σήμα αναφέρεται σε στοιχεία όπως «*το είδος, την ποιότητα, την ποσότητα, τον προσορισμό, την αξία, την γεωγραφική προέλευση ή τον χρόνο παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας*», θεωρείται περιγραφικό. Ο κατάλογος, ωστόσο, αυτός δεν είναι εξαντλητικός. Αυτό έχει επιτευχθεί νομοτεχνικώς με την τελική προσθήκη της αόριστης έννοιας των «*άλλων χαρακτηριστικών*», η οποία δύναται να εξειδικευθεί μέσω της νομολογίας. Όπως, δε, υπογραμμίζει το GBoA, η έννοια αυτή κατά πάγια νομολογία και τις Κατευθυντήριες Οδηγίες (Guidelines) του EUIPO⁹, περιλαμβάνει και την έννοια του αντικειμένου ή περιεχομένου (subject matter) των οικείων προϊόντων ή/και υπηρεσιών.

Κατά την ανάλυσή του επί της ως άνω έννοιας του αντικειμένου – περιεχομένου (subject matter), το GBoA παραπέμπει σε αποφάσεις τόσο του ίδιου του Γραφείου όσο και του ΓΔΕΕ, στις οποίες κρίθηκε ότι τα επίμαχα κάθε φορά σήματα φανέρωναν κατά τρόπο άμεσο το περιεχόμενο των διακρινόμενων από αυτά προϊόντων ή/και υπηρεσιών. Η νομολογία αυτή θέτει, μεταξύ άλλων, ως προϋπόθεση για την κατάφαση της περιγραφικότητας, την ύπαρξη άμεσου συνδέσμου μεταξύ του εκάστοτε σήματος και των διακρινόμενων από αυτό προϊόντων και υπηρεσιών, κατά τρόπο ώστε η περιγραφικότητα του σήματος να γίνεται αντιληπτή από το οικείο κοινό χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω νομικά άλματα. Παραδείγματα της νομολογίας¹⁰ αυτής αφορούσαν την καταχώριση του σήματος

9. Βλ. υποσημείωση 5.

10. Αναλυτικά, το GBoA παρέπεμψε στην Απόφαση «ELECTRONICA», όπου η αίτηση καταχώρισης σήματος αφορούσε εμπορικές εκθέσεις για ηλεκτρονικά προϊόντα (05/12/2000, T-32/00,

«MEMORY» για επιτραπέζια παιχνίδια μνήμης και του σήματος «BRAUWELT» (η ελληνική απόδοση της οποίας είναι «ο κόσμος της ζυθοποιίας») για προϊόντα και υπηρεσίες σχετιζόμενες με τη ζυθοποιία κ.ά.

Με βάση το ως άνω σκεπτικό, το GBoA κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ένα σήμα με την λεκτική ένδειξη «GEORGE ORWELL» θα φανερώσει κατά τρόπο άμεσο στο οικείο κοινό ότι το περιεχόμενο των επίμαχων προϊόντων και υπηρεσιών (εκδόσεις, λογοτεχνία, ψηφιακό περιεχόμενο και πολιτιστικές δραστηριότητες) υποδηλώνει τον διάσημο συγγραφέα και το λογοτεχνικό του έργο, και άρα θα λειτουργούσε κατά τρόπο περιγραφικό αυτών.

Περαιτέρω, το GBoA έκρινε πως το γεγονός ότι ένα σήμα συνίσταται στο όνομα ενός παγκοσμίως φημισμένου συγγραφέα εντείνει την περιγραφικότητά του, υπό την έννοια ότι ενισχύει την αμεσότητα του συνδέσμου μεταξύ του σήματος και των διακρινόμενων προϊόντων και υπηρεσιών.

Μάλιστα, κατά την αξιολόγηση των ως άνω, υιοθέτησε τα κριτήρια στα οποία αναφέρθηκε ο Εκτελεστικός Διευθυντής, ήτοι:

- 1. Φήμη και αναγνωρισιμότητα του συγγραφέα:** Το GBoA διαπίστωσε ότι η φήμη του George Orwell αποτελεί πασίδηλο γεγονός και κρίσιμο για την κατάφαση της περιγραφικότητας.
- 2. Ευρεία χρήση του έργου του συγγραφέα:** Απεφάνθη ότι έργα του, όπως το «1984» και η «Φάρμα των Ζώων», θεωρούνται κλασικά, διδάσκονται σε σχολεία και έχουν τύχει αναριθμητών διασκευών.
- 3. Επιρροή στην κοινωνική και πολιτιστική σκηνή:** Κρίθηκε αποδεδειγμένη μέσω της ύπαρξης προς τιμήν του βραβείων και δρόμων που φέρουν το όνομά του.
- 4. Διάρκεια της φήμης:** Αναγνωρίστηκε ότι η φήμη του διατηρείται για δεκαετίες, ακόμα και μετά τον θάνατό του, το 1950.
- 5. Ύπαρξη ουσιαστικών ή επιθέτων παραγώγων του επωνύμου του:** Η ενσωμάτωση του επιθετικού προσδιορισμού «Οργουελικός» («Orwellian») στην καθημερινή γλώσσα -και στα λεξικά που την αποτυπώνουν-

για την περιγραφή ολοκληρωτικών καθεστώτων, επιβεβαιώνει ότι το όνομα του συγγραφέα έχει υπερβεί το φυσικό πρόσωπο και έχει καταστεί όρος που περιγράφει μια ολόκληρη έννοια.

- 6. Πραγματικότητα που επικρατεί στην αγορά:** Κρίθηκε (χωρίς την προσκόμιση αποδεικτικών αλλά από ίδια αντίληψη του GBoA) ότι στους χώρους όπου πωλούνται τα επίμαχα προϊόντα (πχ. βιβλία), όπως τα βιβλιοπωλεία, υπάρχουν τμήματα πολιτικής μυθιστοριογραφίας στα οποία μετά βεβαιότητας απαντώνται τα βιβλία του George Orwell.

Στη βάση αυτής της ανάλυσης, το GBoA έκρινε ότι σε σχέση με τα προϊόντα στις Κλάσεις 9 και 16 όπως τα βιβλία, τα CD-ROMs, τις ταινίες, τα περιοδικά και τις υπηρεσίες στην Κλάση 41, όπως τις πολιτιστικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες κλπ. το κοινό, τη στιγμή που θα έρθει αντιμέτωπο με το σήμα «GEORGE ORWELL», θα το αντιληφθεί ως αναφορά στο αντικείμενο-περιεχόμενο (subject-matter) των ως άνω προϊόντων και υπηρεσιών, υπό την έννοια ότι αυτά καταπιάνονται και περιέχουν ως θεματικό τους άξονα τον ίδιο τον συγγραφέα, τη ζωή του, το έργο ή τις ιδέες του, και όχι ως ένδειξη προέλευσης αυτών από μια συγκεκριμένη εμπορική πηγή. Μάλιστα, όλα τα προαναφερθέντα επίμαχα προϊόντα των Κλάσεων 9 και 16 και οι υπηρεσίες της Κλάσης 41 εξορισμού έχουν κάποιο αντικείμενο ή φέρουν κάποιο θεματικό πυρήνα. Ωστόσο, το GBoA παρατήρησε ότι ακόμα και για εκείνα τα προϊόντα που μπορεί να προσφέρονται προς πώληση κενά περιεχομένου, όπως επί παραδείγματι τα κενά USBs ή DVDs, το γεγονός αυτό δεν επιδρά στην παρούσα υπόθεση, αφού πέραν των κενών πωλούνται και ίδια προϊόντα με περιεχόμενο, και θα πρέπει το επίδοκο σήμα να απορριφθεί και για αυτά, σε κάθε περίπτωση. Κατά συνέπεια, έκρινε ότι το σήμα είναι περιγραφικό.

Περαιτέρω, και παρά το γεγονός ότι η κατάφαση ενός απολύτου λόγου ακυρότητας επαρκεί για την απόρριψη της δήλωσης σήματος, το GBoA προχώρησε σε αυτοτελή εξέταση του λόγου του άρθρου 7 παράγραφος 1 στοιχείο β' περί έλλειψης διακριτικού χαρακτήρα. Παρότι επεσήμανε ότι η αποδοχή της περιγραφικότητας συνεπάγεται αυτομάτως και την έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα, επανέλαβε ότι το συμπέρασμα αυτό θα προέκυπτε και αυτοτελώς, υπό το πρίσμα του ότι ένα σήμα αποτελούμενο από την λεκτική ένδειξη «GEORGE ORWELL», μπορεί, σε σχέση με τα επίμαχα προϊόντα και υπηρεσίες, να γίνει αντιληπτό από το οικείο κοινό μόνο ως όνομα συγγραφέα και όχι ως ένδειξη εμπορικής προέλευσης αυτών, άρα στερείται διακριτικού χαρακτήρα.

Ακόμη, ως προς το άρθρο 14 του ΚΣΕΕ¹¹ που επικαλέστηκε η Αιτούσα, το GBoA επεσήμανε ότι το τελευταίο αναφέρεται σε εξαίρεση από ήδη καταχωρισμένα σήματα. Επομένως, μεταξύ της διάταξης αυτής και των διατάξεων του άρθρου 7 επί των απόλυτων λόγων απαραδέκτου, οι

Electronica, EU:T:2000:283, § 42-44), την Απόφαση Brauwelt (στα ελληνικά «ο κόσμος της ζυθοποιίας») (18/10/2016, T-56/15, ECLI:EU:T:2016:618) όπου η αίτηση καταχώρισης σήματος αφορούσε προϊόντα και υπηρεσίες σχετιζόμενες με τη ζυθοποιία, την Απόφαση Memory (14/03/2011, C-369/10 P, Memory, EU:C:2011:148) όπου η αίτηση καταχώρισης σήματος αφορούσε επιτραπέζια παιχνίδια μνήμης, τις Αποφάσεις Transcendental Meditation (06/02/2013, T-412/11 ECLI:EU:T:2013:62 & T-426/11, ECLI:EU:T:2013:63), όπου οι αιτήσεις καταχώρισης σημάτων αφορούσαν υπηρεσίες εκπαίδευσης, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και μέθοδοι όπως ο διαλογισμός, καθώς και την Απόφαση billigermietwagen.de (στα ελληνικά «φθηνή ενοικίαση αυτοκινήτου») (25/01/2018, T-866/16, ECLI:EU:T:2018:32), όπου η αίτηση καταχώρισης σήματος αφορούσε υπηρεσίες ενοικίασης αυτοκινήτων.

11. Βλ. υποσημείωση 4.

οποίοι και εξετάζονται κατά το στάδιο πριν την καταχώριση, δεν υφίσταται κοινό πεδίο εφαρμογής.

Τέλος, το GBoA εξέτασε το κατά πόσον το επίμαχο σήμα αντιτίθεται και σε άλλες διατάξεις που προβλέπουν απόλυτους λόγους απαραδέκτου του άρθρου 7 παράγραφος 1 του ΚΣΕΕ.

Πιο συγκεκριμένα, έκρινε καταρχάς ότι η επίμαχη δήλωση δεν αντιτίθεται στη δημόσια τάξη ή στα χρηστά ήθη σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο στ', καθώς, παρά το γεγονός ότι το έργο του συγγραφέα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς, η εμπορευματοποίηση του ονόματός του δεν συνιστά βεβήλωση, ούτε παραβιάζει θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης, όπως η ανθρωπίνη αξιοπρέπεια και η δημοκρατία.

Περαιτέρω, ως προς το άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο δ', το GBoA απεφάνθη ότι το όνομα ενός διάσημου συγγραφέα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει καταστεί σύνθετες στην καθημερινή γλώσσα (generic) για τον προσδιορισμό μίας ολόκληρης έννοιας-κατηγορίας προϊόντων, όπως των βιβλίων. Μάλιστα, όπως υπογράμμισε, η ύπαρξη του όρου «οργουελικός» παίζει ρόλο, όπως αναλύθηκε και ως άνω, για το πόσο άμεσος είναι ο σύνδεσμος που δημιουργείται μεταξύ του σήματος και του αντικειμένου των προϊόντων ή υπηρεσιών, άρα για την περιγραφικότητα του σήματος, και όχι για την προκείμενη διάταξη.

Όσον αφορά τη διάταξη του άρθρου 7 παράγραφος 1 στοιχείο ε' σημείο iii¹², κρίθηκε ότι το όνομα δεν προσδίδει ουσιαστική αξία στα προϊόντα με τρόπο που να εμποδίζει την καταχώριση, τη στιγμή, μάλιστα, που κατά την τελεολογική της ερμηνεία η διάταξη αποσκοπεί στην οριοθέτηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από το σήμα σε σχέση με άλλα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, παραδείγματος χάριν, βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα.

Τέλος, αναφορικά με τον παραπλανητικό χαρακτήρα του σήματος βάσει του άρθρου 7 παράγραφος 1 στοιχείο ζ', το GBoA κατέληξε ότι η ταυτότητα του αιτούντος-είτε είναι ο ίδιος ο συγγραφέας, είτε κληρονόμος του, είτε τρίτος-είναι εντελώς άσχετη, καθώς η παραπλάνηση εξετάζεται αποκλειστικά ως προς το αν υφίσταται σοβαρός κίνδυνος να πλανηθεί ο καταναλωτής ως προς τη φύση, την ποιότητα ή την γεωγραφική προέλευση των προϊόντων και υπηρεσιών, κάτι το οποίο δεν υφίσταται στην παρούσα υπόθεση.

Επί τη βάση ωστόσο της πρόσκρουσης του σήματος στις δύο πρώτες διατάξεις που εξετάστηκαν από το GBoA (περιγραφικότητα και έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα), αυτό απέρριψε την προσφυγή για την πλειοψηφία των προϊόντων και των υπηρεσιών για τα οποία το είχε απορρίψει και ο Εξεταστής, επικυρώνοντας την Απόφασή του.

12. «1. Δεν γίνονται δεκτά για καταχώριση: [...] ε) τα σημεία που συνίστανται αποκλειστικά: [...] iii) από το σχήμα, ή άλλο χαρακτηριστικό που προσδίδει ουσιαστική αξία στο προϊόν.»

IV. Παρατηρήσεις και κριτική αξιολόγηση

Η εξεταζόμενη στο παρόν Απόφαση του GBoA εισάγει μια αμφιλεγόμενη προσέγγιση των απολύτων λόγων απαραδέκτου που σχετίζονται με τη περιγραφικότητα, καθώς με βάση αυτή δύναται να καθιερωθεί ένας ανεπίτρεπτος *de facto* αποκλεισμός των ονομάτων εγνωσμένων προσώπων από την προστασία που παρέχει το δίκαιο των σημάτων. Τονίζεται δε ότι είναι μακρά και συνηθέστατη η πρακτική αυτή παγκοσμίως, ήτοι κατάθεσης ονοματικών σημάτων διασήμων προσώπων, ιδίως σε τομείς αθλητισμού, καλλιτεχνικούς και στον τομέα της μόδας (ονόματα σχεδιαστών), με πλήθος από παραδείγματα όπως τα σήματα ΕΕ υπ' αριθμ. 000504258 «GIORGIO ARMANI», 000015610 «LOUIS VUITTON», 000203570 «Emilio Pucci», 000565796 «ALEXANDER McQUEEN», 003133113 «MARILYN MONROE», 017959251 «STEPHEN HAWKING», 010335917 «AMY WINEHOUSE», 016809485 «CRISTIANO RONALDO» κλπ.

Εξάλλου η απόφαση δημιουργεί εκ του αποτελέσματος μία κατηγορία σημάτων (ονόματα διάσημων προσώπων) τα οποία εκ προοιμίου αποκλείονται της προστασίας που δίνει ο νόμος περί σημάτων κατά παράβαση της νομολογίας της Ε.Ε. (Απόφαση της 16/09/2004, *Nichols plc v. Registrar of Trademarks*, C-404/02, ECLI:EU:C:2004:538, παρ. 24, Απόφαση της 08/04/2003, *Linde and Others, Joined Cases C-53/01 to C-55/01*, ECLI:EU:C:2003:206, παρ. 42 και κατ' αναλογία και Απόφαση της 18/06/2002, *Koninklijke Philips Electronics NV v. Remington Consumer Products Ltd*, C-299/99, ECLI:EU:C:2002:377, παρ. 48)

Περαιτέρω, εισάγει ανεπίτρεπτη απόκλιση από τις διατάξεις του δικαίου της Ε.Ε. (άρθρο 4 του ΚΣΕΕ¹³) αλλά και του ελληνικού νόμου (άρθρο 2 παρ. 1 του Ν 4679/2020¹⁴, με το οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο το άρθρο 3 της Οδηγίας 2015/2436/ΕΕ), οι οποίες ρητά αναφέρουν τα ονόματα προσώπων, ως σημεία που μπορούν να καταχωρηθούν ως σήματα.

Η απόφαση λαμβάνει, καταρχάς, ως δεδομένο το γεγονός ότι όταν ένας καταναλωτής βλέπει το σημείο

13. «Το σήμα της ΕΕ μπορεί να συνίσταται από σημεία, ιδίως λέξεις, **συμπεριλαμβανομένων ονομάτων προσώπων**, [...] υπό την προϋπόθεση ότι τα σημεία αυτά: (α) είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων· και (β) μπορούν να αναπαρίστανται στο μητρώο των σημάτων της ΕΕ («μητρώο») κατά τρόπο που επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές και στο κοινό να προσδιορίζουν το ακριβές αντικείμενο της προστασίας που παρέχεται στον δικαιούχο του σήματος.»

14. «1. Το εθνικό σήμα μπορεί να αποτελείται από οποιαδήποτε σημεία, ιδίως από λέξεις, **συμπεριλαμβανομένου του ονόματος προσώπων**, [...], υπό την προϋπόθεση ότι τα σημεία αυτά: α) είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων και β) μπορούν να αναπαρίστανται στο μητρώο, κατά τρόπο που επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές και στο κοινό να προσδιορίζουν με σαφήνεια και ακρίβεια το αντικείμενο της προστασίας που παρέχεται στο δικαιούχο του.»

«GEORGE ORWELL», σκέφτεται αυτομάτως και τον συγγραφέα George Orwell, τη στιγμή που ένα τέτοιο συμπέρασμα αποτελεί μάλλον εικασία. Ο εν λόγω συγγραφέας είναι εντελώς άγνωστος σε μεγάλη μερίδα του νεανικού κοινού, στο οποίο απευθύνονται τα εν λόγω προϊόντα και υπηρεσίες. Ακόμα όμως και αν δεν ήταν άγνωστος, αυτό δεν αρκεί από μόνο του για να στοιχειοθετηθεί η περιγραφικότητα του επίμαχου σήματος. Και τούτο διότι, σύμφωνα με την παγιωμένη νομολογία, το άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο γ' του ΚΣΕΕ δεν εφαρμόζεται σε εκείνα τα σημεία που απλώς υπομνημάσκουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή/και των υπηρεσιών ή είναι απλώς υπαινικτικά αυτών¹⁵.

Περαιτέρω, ο ως άνω συλλογισμός που προτείνει το GBoA περιέχει ένα νοητικό άλμα. Εάν ο George Orwell είναι γνωστός ως συγγραφέας, γιατί το κοινό να υποθέσει, για παράδειγμα, ότι ένα βιβλίο είναι *περί* του George Orwell ή του έργου του και όχι ότι προέρχεται *από* τον George Orwell, τόσο υπό την έννοια της πνευματικής, αλλά και πολύ περισσότερο και της εμπορικής προέλευσης που είναι και αυτή που ενδιαφέρει εν προκειμένω;

Επιπλέον, όπως ορθά παρατήρησε η INTA στις Παρατηρήσεις της ενώπιον του GBoA, η απορριπτική απόφαση θα οδηγήσει στην πράξη όλα τα ονόματα προσώπων, αλλά και οποιαδήποτε λέξη που φέρει ένα οποιοδήποτε νόημα, να θεωρούνται περιγραφικά για βιβλία, ταινίες ή υπηρεσίες ψυχαγωγίας, επειδή κάθε όνομα ή λέξη θα μπορούσε δυνητικά να υποδηλώνει το αντικείμενο τέτοιων προϊόντων ή υπηρεσιών. Ωστόσο, ένα τέτοιο αποτέλεσμα θα ήταν *contra legem* και αντίθετο στην πάγια ευρωπαϊκή νομολογία.

Περαιτέρω, είναι αδιαμφισβήτητο ότι ένα όνομα μπορεί κατά το δίκαιο των σημάτων να αποτελέσει σήμα. Την ίδια στιγμή, αυτό που η Απόφαση του GBoA όλως αντιφατικώς προτείνει είναι ότι, σε περίπτωση που το όνομα αφορά διάσημο πρόσωπο, αυτό δεν θα μπορεί να αποτελέσει σήμα, αφού το κοινό θα το εκλάβει ως ένδειξη περιεχομένου και επομένως ως περιγραφικό όρο. Αυτό οδηγεί, δηλαδή, τους σηματούχους στο εγγενώς παράδοξο συμπέρασμα, ότι θα πρέπει να επιδιώκουν τα σήματά τους να μην αποκτήσουν φήμη, προκειμένου να τα σώσουν. Εξάλλου αυτό οδηγεί και πάλι σε μία *contra legem* ερμηνεία, δεδομένου ότι κατά το δίκαιο των σημάτων, όσο μεγαλύτερη η φήμη ενός σημείου, τόσο μεγαλύτερη και η διακριτικότητά του. Το γεγονός και μόνο ότι ένα όνομα είναι διάσημο δεν σημαίνει ότι παύει να λειτουργεί ως σήμα και να δηλώνει προέλευση – με εξαίρεση μόνο κάποιες ακραίες περιπτώσεις όπου αυτό έχει εκπέσει σε κοινοχρησία

(generification)¹⁶, όπως, άλλωστε, μπορεί να συμβεί και με κάθε άλλο καταχωρημένο σήμα.

Περαιτέρω, τόσο η απόφαση του GBoA, όσο και ο Εξεταστής στη δική του απόφαση, απομακρύνθηκαν από την προγενέστερη ορθή απόφαση του BoA επί του σήματος «Le Journal d'Anne Frank», η οποία όρισε ρητά ότι η φήμη ενός ονόματος δεν αποτελεί κώλυμα για την καταχώρισή του, με μόνη αιτιολογία τον αριθμό των έργων του ενός και της άλλης δημιουργού. Είναι δύσκολο κανείς να αντιληφθεί πώς το ποσοτικό κριτήριο, του ενός και μοναδικού αυτοβιογραφικού έργου της Άννας Φρανκ, σε αντίθεση με την πολυγραφότατη συγγραφική πορεία του Orwell, μπορεί να επιδράσει καταλυτικά στην περιγραφικότητα ή μη του ενός και του άλλου ονόματος.

Μάλιστα, αντί της συναφούς ως άνω υπόθεσης, το GBoA στηρίχθηκε σε νομολογία¹⁷ η οποία αφορούσε τη δυνατότητα καταχώρισης κοινόχρηστων λέξεων, όπως ενδεικτικά της λέξης «ELECTRONICA» για εμπορικές εκθέσεις σε σχέση με ηλεκτρονικά είδη και της λέξης «BRAUWELT» («ο κόσμος της ζυθοποιίας») για προϊόντα και υπηρεσίες σε σχέση με τη ζυθοποιία, οι οποίες ταυτίζονταν ετυμολογικά με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της εκάστοτε δήλωσης. Η εν λόγω νομολογία, ωστόσο, ουδόλως σχετίζεται με την καταχώριση ονομάτων διάσημων προσώπων, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της ενώπιόν του διαφοράς.

Τέλος, εφαρμόζοντας την ως άνω νομολογία, η οποία αναφέρεται στην προϋπόθεση ύπαρξης άμεσου συνδέσμου μεταξύ του υπό κρίση σήματος και των αντίστοιχων προϊόντων και υπηρεσιών, η επιβεβαίωση του GBoA ότι εν προκειμένω μία τέτοια προϋπόθεση πληρούται, αποτελεί επίσης κρίση εσφαλμένη. Και τούτο διότι, όπως παγίως έχει κριθεί από την νομολογία, για να υπάρχει αυτός ο άμεσος σύνδεσμος, θα πρέπει ο καταναλωτής να μην χρειάζεται να κάνει καμία περαιτέρω νοητική διεργασία για να καταλήξει στη σύνδεση σήματος και προϊόντος/υπηρεσίας. Εν προκειμένω, όμως, τα νοητικά στάδια από τα οποία μπορεί κανείς να οδηγηθεί από τον Orwell στα βιβλία, στα DVDS ή στις πολιτιστικές δραστηριότητες είναι πολλά περισσότερα.

Η νοητική διαδικασία, για παράδειγμα όσον αφορά τα βιβλία, θα συνιστούσε: το νοητικό βήμα α) από το όνομα στο συγκεκριμένο πρόσωπο που φέρει το όνομα αυτό, β) από το συγκεκριμένο πρόσωπο στο γεγονός ότι το πρόσωπο αυτό έγραψε βιβλία, γ) από τα βιβλία που έγραψε το εν λόγω πρόσωπο στα βιβλία γενικά, δ) από τα βιβλία γενικά στην αφήγηση/θεματολογία αυτών των βιβλίων, ε) από την αφήγηση/θεματολογία των βιβλίων στις βιογραφίες ή σε βιβλία που αφορούν ένα υπαρκτό πρόσωπο, στ) από

15. Απόφαση της 31/01/2001, *Taurus-Film κατά EEEA (Cine Action)*, T-135/99, ECLI:EU:T:2001:30, παρ. 29· 27/06/2017, T-327/16, *Aldi Einkauf GmbH & Co. OHG κατά EEEA (ANTICO CASALE)*, EU:T:2017:439, παρ. 28· Von Bornhard – Von Mühlendahl, *Concise European Trademark Law*, 2018 σελ. 65.

16. Χαρακτηριστική τέτοια περίπτωση, με επώνυμο το οποίο έχει καταστεί σύνθετος και χρησιμοποιείται στην καθημερινή γλώσσα, είναι η περίπτωση του Joseph Pilates, του οποίου το όνομα έχει συνδεθεί με την οικεία προπονητική μέθοδο.

17. Βλ. υποσημείωση 10.

τις βιογραφίες ή τα βιβλία που αφορούν ένα πρόσωπο, σε βιβλία που πραγματεύονται, αναφέρονται ή αφορούν το έργο, τη ζωή ή το πρόσωπο του George Orwell.

Η νοτική αυτή πορεία, δε, αποκτά ακόμα περισσότερα στάδια όσον αφορά άλλα επίμαχα προϊόντα και υπηρεσίες του επίμαχου σήματος, όπως ταινίες, τηλεφορτώσιμα προγράμματα προστασίας οθόνης (screensavers), μέρη και εξαρτήματα για τα προϊόντα αυτά, φυλλάδια, υπηρεσίες θεματικών πάρκων, και εν γένει ψυχαγωγίας.

V. Συμπέρασμα

Εν κατακλείδι, η απόφαση του GBoA στην υπόθεση «GEORGE ORWELL» δεν αποτελεί απλώς μια μεμονωμένη απόρριψη ενός σήματος, αλλά μία απόφαση κρίσιμη για το ζήτημα της δυνατότητας καταχώρισης ονομάτων διάσημων προσώπων ως σημάτων. Υιοθετώντας την έννοια του περιεχομένου – αντικειμένου (subject matter), ως κριτήριο περιγραφικότητας, το GBoA οδηγεί το δίκαιο σημάτων σε ένα παράδοξο: όσο μεγαλύτερη είναι η εμπορική και καλλιτεχνική επιτυχία ενός δημιουργού, τόσο φθίνει η ικανότητα του ονόματός του να λειτουργήσει ως διακριτικό σημείο. Η υπόθεση εκκρεμεί πλέον ενώπιον του ΓΔΕΕ και αναμένεται η κρίση του Δικαστηρίου επί των καίριων ζητημάτων που τίθενται με την απόφαση, τα οποία αναμένεται να έχουν σημαντική επίδραση τόσο στις μελλοντικές αιτήσεις σημάτων όσο και σε πλήθος υφιστάμενων.

Μαρίνα Πεπράκη,
Δικηγόρος, LLM, PhD

Δήμητρα Ροδιά,
Ασκουμένη Δικηγόρος